

Motion till riksdagen 2025/26:2405

av **Markus Wiechel (SD)**

Reformering av FN:s säkerhetsråd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en reform av FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

FN:s säkerhetsråd (UNSC) är ett av Förenta nationernas sex huvudsakliga organ och har det primära ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet enligt FN-stadgan, kapitel V. Rådet inrättades 1945 för att säkerställa global stabilitet i efterdyningarna av andra världskriget, med målet att förhindra framtida storskaliga konflikter. Dess huvudsakliga uppgifter inkluderar att identifiera hot mot internationell fred, förebygga och lösa konflikter samt vidta åtgärder såsom att införa sanktioner, auktorisera fredsbevarande operationer eller, i extrema fall, godkänna militära insatser. Säkerhetsrådet består av 15 medlemsstater: fem permanenta medlemmar (USA, Ryssland, Kina, Frankrike och Storbritannien), som alla har vetorätt, och tio icke-permanenta medlemmar som väljs för tvååriga mandatperioder av FN:s generalförsamling. Rådet fungerar också som en plattform för att hantera globala frågor som kärnvapenedrustning, terrorismbekämpning och humanitära kriser, där dess beslut är bindande för FN:s medlemsstater. Ordförandeskapet roterar månadsvis bland medlemmarna för att säkerställa en dynamisk ledning av rådets arbete.

FN idag

Säkerhetsrådets struktur och funktionssätt är alltmer otidsenliga och speglar inte den moderna världens geopolitiska, ekonomiska och demografiska realiteter. Rådet utformades 1945, i en tid då världen var starkt präglad av andra världskrigets vinnar-

makter, vilket gav de fem permanenta medlemmarna (P5) en privilegierad ställning, inklusive vetorätt. Denna struktur är idag problematisk av flera skäl.

För det första är säkerhetsrådets sammansättning geografiskt och demografiskt obalanserad. De fem permanenta medlemmarna representerar varken världens befolkning eller dess nuvarande maktcentra. Regioner som Afrika, med 54 medlemsstater i FN och över 1,4 miljarder invånare, samt Latinamerika, med 33 medlemsstater, saknar permanent representation. På samma sätt är länder som Indien, med över 1,4 miljarder invånare och en växande global ekonomi, och Japan, en ekonomisk stormakt, exkluderade från permanent medlemskap trots deras betydelse i världspolitiken. Denna underrepresentation gör att stora delar av världen känner sig marginaliserade i beslut som påverkar global säkerhet.

För det andra är vetorätten hos de permanenta medlemmarna ett stort hinder för rådets effektivitet. Varje P5-land kan ensamt blockera resolutioner, oavsett hur brett stödda de är av andra medlemsstater. Detta har lett till upprepade dödlägen i kritiska frågor. Exempelvis har Ryssland blockerat resolutioner om konflikten i Ukraina, medan USA ofta har använt sitt veto för att skydda allierade som Israel i frågor rörande konflikten i Gaza. Under Syrienkrisen blockerade både Ryssland och Kina flera förslag till interventioner eller sanktioner, vilket hindrade rådet från att agera effektivt för att minska lidandet. Denna maktkoncentration hos ett fåtal länder undergräver rådets trovärdighet och gör det svårt att fatta snabba och rättvisa beslut i en tid då globala kriser kräver samordnade insatser.

För det tredje är säkerhetsrådet dåligt rustat för att hantera moderna säkerhetshot. När rådet inrättades fokuserade det på traditionella mellanstatliga konflikter, men dagens hot är mer komplexa och inkluderar klimatrelaterade konflikter, cyberattacker, pandemier och transnationell terrorism. Dessa frågor kräver globalt samarbete och innovativa lösningar, men rådets struktur och beslutsprocesser är långsamma och otillräckliga för att möta dessa utmaningar. Exempelvis har rådet haft svårt att ta fram resolutioner om klimatförändringarnas säkerhetspåverkan, trots att dessa erkänns som en växande orsak till konflikter och migration.

Slutligen har säkerhetsrådets legitimitet urholkats i många länders ögon. Dess oförmåga att agera i högprofilerade konflikter, kombinerat med den oproportionerliga makten hos P5, har lett till kritik om att rådet fungerar som ett verktyg för stormakternas intressen snarare än ett opartiskt organ för global fred. Detta har också bidragit till att vissa länder söker alternativa forum, som G20 eller regionala organisationer, för att hantera säkerhetsfrågor, vilket ytterligare minskar rådets relevans.

Dags för en reform

För att säkerhetsrådet ska kunna återfå sin relevans och effektivitet krävs omfattande reformer. En mer representativ sammansättning är avgörande, vilket kan innebära att permanenta platser tilldelas länder från underrepresenterade regioner, såsom Indien, Brasilien, Nigeria eller Sydafrika. Detta skulle ge rådet en bredare geografisk och kulturell legitimitet. Vidare måste vetorätten omprövas, exempelvis genom att begränsa dess användning i frågor som rör folkmord eller grova brott mot mänskligheten, för att förhindra att enstaka länder blockerar humanitära insatser. Slutligen bör rådets mandat utvidgas för att bättre adressera moderna hot som klimatförändringar och cyberkrigföring,

vilket kräver nya mekanismer för snabbare beslutsfattande och samarbete med andra FN-organ och internationella aktörer.

Reformerna är inte bara önskvärda utan nödvändiga för att säkerställa att säkerhetsrådet kan leva upp till sitt ursprungliga syfte: att skydda internationell fred och säkerhet i en snabbt föränderlig värld. Utan förändring riskerar rådet att bli en relik, oförmögen att möta 2000-talets globala utmaningar. Regeringen bör mot bakgrund av detta verka för att FN:s säkerhetsråd reformeras till att bättre passa dagens globala situation.

Markus Wiechel (SD)